

Antwerpen (3ebis k.), 22 december 2015

14/AR/668

Zet.: de h. Van den Bergh, raadsheer

Pleit.: Mrs. A. Driesen *loco* W. Haex en R. Van Leeuwen

Huwelijksgoederenrecht – Gemeenschap – Vereffening-verdeling – Aandelen – Inschrijving in het aandelenregister – Bewijskracht

Aandelen – Waardering – Minderheidsbelang – Décote – Waardering naar invloed op beleid – Toepasbaarheid van de regels van de vennootschapsrechtelijke geschillenregeling

Bij een verdeling van het gemeenschappelijk vermogen volstaat enkel een inschrijving in het aandelenregister niet om het eigen karakter via de eigendomsverwerving door schenking te bewijzen, aangezien de term “overdracht”, waarvan melding wordt gemaakt, een neutrale/generieke term is, die eveneens kan wijzen op een translatieve rechtshandeling ten bezwarende titel.

Het is niet algemeen aanvaard dat een décote steeds moet worden toegepast omdat de aandelen slechts een minderheidsbelang vertegenwoordigen in de betrokken vennootschap. Minstens moet in dat verband de nodige omzichtigheid aan de dag worden gelegd, omdat het mogelijk is dat een minderheidsparticipatie belangrijke zeggenschapsrechten impliceert, ten gevolge van statutaire of conventionele bepalingen.

De omvang van de beleidsinvloed waarvan het aandelenpakket de vector is moet niet altijd weerspiegeld worden in de prijs. De regels van de vennootschapsrechtelijke geschillenregeling niet onverkort kunnen worden getransponeerd naar de vereffening en verdeling, ook niet op het vlak van waardering van de aandelen.

.....

Droit patrimonial de la famille – Communauté – Liquidation-partage – Actions – Inscription dans le registre des actions – Force probante

Actions - Evaluation – Intérêt minoritaire – Décote – Evaluation selon l’influence dans la gestion – Applicabilité des règles concernant la résolution des conflits internes

La seule inscription dans le registre des actions n'est pas suffisante pour démontrer le caractère propre basé sur l'acquisition de propriété par donation à l'occasion d'un partage de la communauté, puisque le terme « transfert », dont il est fait mention, est un terme neutre/générique, qui peut aussi englober un acte juridique translatif à titre onéreux.

Il n'est pas unanimement admis qu'une décote doive être appliquée parce que les actions ne représentent qu'un intérêt minoritaire dans la société concernée. A tout le moins, la prudence nécessaire doit être prise en compte, parce qu'il est possible qu'un intérêt minoritaire implique des droits importants de participation, basés sur des clauses statutaires ou conventionnelles.

L'ampleur de l'influence sur la gestion, dont le paquet d'actions est le vecteur, ne doit pas toujours être reflétée par le prix. Les principes de la résolution des conflits internes ne peuvent pas être transposés intégralement à une liquidation/partage, même pas en ce qui concerne l'évaluation des actions.

.....

(M.S. t. J.M.)

[...]

Voorwerp van de vorderingen

2.

Het hoger beroep ingesteld door de heer M.S. (hierna : *de man*) tegen het vonnis van 12/04/2013 strekt ertoe, bij hervorming van dit bestreden vonnis:

[...]

- Te zeggen voor recht dat 20 van de 25 aandelen in NV S. een eigen goed zijn;
- Te zeggen dat deze aandelen hoogstens te waarderen zijn op € 6.128,64;
- Te zeggen dat de aandelen in NV Sc. hoogstens te waarderen zijn op € 47.312,41;

3.

Mevrouw J.M. (hierna : *de vrouw*) concludeert tot de ongegrondheid van het principaal hoger beroep van de man.

Op haar beurt stelt zij *incidenteel hoger beroep* in tegen het bestreden vonnis.

De vrouw vordert uit dien hoofde:

- te zeggen voor recht dat, wat de aandelen betreft, uitgegaan moet worden van de schattingswaarde geraamd door bedrijfsrevisor Vencken ten bedrage van € 59.595,11 (NV Sc) en € 150.835,45 (NV S.).

Feiten en retro-acten

4.

Partijen zijn gehuwd te P op 01/07/1988 onder het wettelijk stelsel, bij gebrek aan huwelijkscontract.

Bij vonnis d.d. 17/10/2008 van de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren werd de echtscheiding uitgesproken en werd ook de vereffening en verdeling bevolen.

Notaris Marc, ter standplaats M, werd aangesteld als notaris-vereffenaar. Notaris Bart, ter standplaats B, werd aangesteld als notaris-vertegenwoordiger.

De notaris-vereffenaar heeft alle noodzakelijke stukken neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren, meer bepaald :

- een afschrift van de staat van vereffening-verdeling d.d. 18/01/2011;
- een afschrift van het proces-verbaal van beweringen en zwaarigheden d.d. 25/02/2011;
- een afschrift van het proces-verbaal van advies (antwoord op beweringen en zwaarigheden) d.d. 09/09/2011.

In het bestreden vonnis d.d. 12/04/2013 werden de zwaarigheden van partijen ontvangen en deels gegrond verklaard.

Onderhavige procedure betreft het hoger beroep (zowel hoofdberoep als incidenteel hoger beroep) tegen dit vonnis.

[...]

De aandelen

14.

Partijen discussiëren enerzijds over het eigendomsrecht (van bepaalde aandelen) en anderzijds ook over de waarde(ring).

De man oordeelt dat een deel van de aandelen hem eigen zijn, ingevolge schenking. Ook betwist de man de waardering van deze aandelen, aangezien volgens hem een dubbele negatieve correctie moet worden toegepast, enerzijds ter compensatie van het feit dat hij de lidmaatschapsrechten reeds heeft van deze aandelen en anderzijds om reden dat de aandelen slechts een minderheidsbelang vertegenwoordigen in de betrokken vennootschappen.

- Uit de argumentatie leidt het hof af dat de man deze aandelen zal overnemen, waartegen de vrouw als zodanig geen bezwaar heeft aangetekend.

- Het hof beoordeelt de betreffende geschilpunten als volgt.

Het eigendomsrecht van de aandelen

14.1.

De aandelen zijn verworven *tijdens het huwelijk*.

Zij ressorteren dienvolgens onder het vermoeden van gemeenschap.

Dat de aandelen zouden geschonken zijn aan de man is niet afdoende bewezen.

Er ligt geen schenkingsakte voor.

Ook andere stukken waaruit een handeling om niet of een vrijgevigheid blijkt worden niet bijgebracht.

Zelfs verklaringen van de beweerde schenkers ontbreken.

Het door de man bijgebrachte aandelenregister volstaat niet, aangezien de term “overdracht”, waarvan melding wordt gemaakt, een neutrale/generieke term is, die eveneens kan wijzen op een translatieve rechtshandeling ten bezwarende titel.

De waardering van de aandelen

14.2.

In essentie bepleit de man een zogenaamd *décote*, dit is een bedrag of percentage dat in mindering wordt gebracht op de *pro rata parte*-waarde van het over te dragen aandelenpakket. Dit vertrekt van de premisse dat aandelen van de minderheidsaandeelhouder een kleinere economische waarde hebben dan het aandelenpakket van een meerderheidsaandeelhouder.

De wet rept alleszins met geen woord over wijze waarop aandelen moeten gewaardeerd worden in een vereffening-verdeling, laat staan dat de wet zich zou uitspreken over de weerslag van de beleidsinvloed en de verhandelbaarheid op de waarde van een over te nemen participatie.

Het is bovendien niet algemeen aanvaard dat een *décote* steeds moet worden toegepast. Minstens moet in dat verband de nodige omzichtigheid aan de dag worden gelegd. Overigens is het mogelijk dat een minderheidsparticipatie toch belangrijke zeggenschapsrechten impliceert, ten gevolge van statutaire of conventionele bepalingen, zoals een regeling van evenredige vertegenwoordiging in de raad van bestuur.

Het blijkt voorts niet dat partijen destijds aan de deskundige (revisor Venken) hebben gevraagd (bv. hem hebben aangeschreven) de omvang van de participatie te bestuderen op het vlak van een *décote*-correctieregeling.

De omvang van de beleidsinvloed waarvan het aandelenpakket de vector is moet niet altijd weerspiegeld worden in de prijs. In dat verband merkt het hof op dat de regels van de vennootschapsrechtelijke geschillenregeling niet onverkort kunnen worden getransponeerd naar de vereffening en verdeling, ook niet op het vlak van waardering van de aandelen. In de

geschillenregeling staat de *prijs* centraal – bij de prijs geldt de markt als uitgangspunt (de bereidwillige koper), de wet van vraag en aanbod – niet de *waarde*, die daarentegen wel speelt bij vereffening en verdeling. Bij de geschillenregeling speelt bovendien de *peildatum*, die niet noodzakelijk samenvalt met het verdelingsstijdstip van de vereffening en verdeling.

Het betreft *in casu* overigens aandelen in familiale vennootschappen, waar vrije verhandelbaarheid en speculatief oogmerk weinig of geen belang hebben. De vennootschappen in kwestie hebben duidelijk een stabiele aandeelhoudersstructuur, zo blijkt uit de stukken en uit de uitleg welke ter zitting wordt verschaft.

- Het spreekt anderzijds ook voor zich dat er geen enkele reden bestaat om de waardering aan te passen (met een negatieve correctie) om reden dat de man de lidmaatschapsrechten heeft van de aandelen: de demembratie tussen lidmaatschapsrechten en vermogensrechten is slechts ingegeven om het bestuur van de vennootschap mogelijk te maken (in een situatie waar de aandeelhouder ook gehuwd is onder het wettelijk stelsel en het concurrentieel bestuur voor roerende goederen als stoorzender zou werken in vennootschapsrechtelijke context), zonder dat evenwel afbreuk mag worden gedaan aan de regel dat de vermogenswaarde integraal bij de huw-gemeenschap blijft. De huwgemeenschap is economische eigenaar van de aandelen. Lidmaatschapsrechten zijn bovendien zakenrechtelijk niet zelfstandig: het zijn bestanddelen van een aandeel, die in het economisch verkeer niet verzilverbaar zijn los van het aandeel zelf.

- In de gegeven omstandigheden kan de omstandige waardering door revisor Venken integraal worden bijgetreden.

Uit de uitleg verschaft ter zitting d.d. 24/11/2015 begrijpt het hof dat deze is opgetreden ingevolge het bestreden vonnis, waar de eerste rechter oordeelde dat de aanstelling van een bedrijfsrevisor zich opdringt. De eerste rechter heeft dus geen gerechtsdeskundige aangesteld, maar de bijstand van de notaris-vereffenaar door een deskundige met het oog op de schatting van de aandelen goedgekeurd.

Deze deskundige heeft zijn verslag inmiddels, lopende de procedure in hoger beroep, opgesteld. Hij heeft hierbij een toepassing gemaakt van een gemiddelde van onderscheiden waarderingmethododes, waarbij o.a. werd gebruik gemaakt van de boekhouding van de betreffende vennootschappen (financiële staten van de boekjaren 2010, 2011, 2012).

Er ligt, benevens voorgaande opmerkingen van de man (door het hof ontmoet en hoger beantwoord), als zodanig geen inhoudelijke kritiek voor op de berekeningen van deze revisor.

De bedoelde expert heeft op verzoek van de notaris-vereffenaar (en niet op verzoek van de partijen of een van hen) een raming gemaakt, en het hof oordeelt dat deze raming kan gelden als objectieve waardering.

- Het hoger beroep van de man is op dit punt volledig ongegrond.

Het incidenteel hoger beroep van de vrouw, die immers concludeert (blz. 7 van haar syntheseconclusies) dat er niet opnieuw een bedrijfsrevisor moet worden aangesteld (wat het hof begrijpt als een impliciet incidenteel hoger beroep, ook al is deze bepaling niet uitdrukkelijk opgenomen bij het luik “incidenteel hoger beroep”) is gegrond.

[...]